

رابطه بین سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده اردبیل

مهدی حسنی^{۱*}

The Relationship between Ardebil Teacher Researchers' Information Literacy and Time Management and their Research Anxiety

Mehdi Hassani^{1*}

Abstract

The present study aims to investigate the relationship between time management and information literacy and anxiety of research in teacher researchers of Ardebil. In this descriptive/correlational study, the statistical population included 344 teacher researchers of Ardebil in academic years of 93-94, out of which 181 persons were selected as the sample by employing stratified random sampling method of Kerejsi and Morgan table. To collect data, the researcher used Hashemizade et al.'s (1385) questionnaire of time management, Duel's (1994) questionnaire of information literacy and Higin's and Kutrlie's (2006) questionnaire of research anxiety. The validity of the questionnaires was confirmed by professors and experts. In addition, the reliability measures through Cronbach's Alpha coefficient were obtained (i.e. time management questionnaire (0.83), information literacy questionnaire (0.89) and anxiety of research questionnaire (0.35). Kolmogorov-Smirnov Test was used to determine the normality of data distribution. The data was analyzed by employing descriptive statistics methods (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics methods (one sample t-test, Pearson's correlation coefficient and multiple regressions). The results indicated that the teacher researchers' time management and information literacy values were meaningfully higher than the mean and their anxiety of research was meaningfully lower than the mean. Also, there was a meaningful negative relationship between the participants' time management, information literacy and the components of these two on one hand and the subjects' anxiety of research on the other hand. The findings of multiple regressions suggested that there was a meaningful reverse predictor relationship between their time management and anxiety of research on one hand and their information literacy and research anxiety on the other hand. More specifically, the components of interpretation, combination and use of information, out of the seven components of information literacy, showed a meaningful reverse predictor relationship with anxiety of research.

Keywords: Time Management, Information Literacy, Anxiety of Research, Teacher Researchers

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده شهرستان اردبیل می‌باشد. پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل ۳۴۴ نفر معلم پژوهنده شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بود که از بین آن‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و براساس جدول کرجسی و مورگان، تعداد ۱۸۱ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه مدیریت زمان هاشمی‌زاده و همکاران (۱۳۸۵)، پرسشنامه سواد اطلاعاتی دوئل (۱۹۹۴) و پرسشنامه اضطراب پژوهش هیگینز و کوترلیک (۲۰۰۶) استفاده شد. روایی پرسشنامه‌ها به تأیید اساتید و صاحب‌نظران رسید. همچنین در پژوهش حاضر، میزان پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه مدیریت زمان (۰/۸۳)، برای پرسشنامه سواد اطلاعاتی (۰/۸۹) و برای پرسشنامه اضطراب پژوهش (۰/۳۵) به دست آمد. برای تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کالموگوروف اسمیرنوف و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و روش‌های آمار استنباطی (آزمون t تک نمونه‌ای، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه) استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که میزان مدیریت زمان و سواد اطلاعاتی معلمان پژوهنده از حد متوسط به‌گونه‌ای معنی‌دار، بالاتر و میزان اضطراب پژوهش آن‌ها از حد متوسط به‌گونه‌ای معنی‌دار، پایین‌تر است. همچنین روابط منفی معناداری بین مدیریت زمان، سواد اطلاعاتی و ابعاد آن‌ها با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد مدیریت زمان، رابطه پیش‌بینی کننده معکوس معنی‌داری با اضطراب پژوهش دارد و از میان چهار بعد مدیریت زمان، تعیین اهداف و اولویت‌بندی، رابطه پیش‌بینی کننده معکوس معنی‌داری با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده دارد. همچنین سواد اطلاعاتی نیز رابطه پیش‌بینی کننده معکوس معنی‌داری با اضطراب پژوهش دارد و از هفت بعد سواد اطلاعاتی، ابعاد تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات، رابطه پیش‌بینی کننده معکوس معنی‌داری با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده دارند.

واژه‌های کلیدی: مدیریت زمان، سواد اطلاعاتی، اضطراب پژوهش، معلمان پژوهنده

1. M. A of Educational Research

Email: mehdihasani1279@gmail.com

۱. کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی

* نویسنده مسئول:

مقدمه

یکی از مشاغل بسیار مهم و حساس در جامعه، که از اهمیت بالایی برخوردار است و در وضعیت فعلی و آینده جامعه تأثیر بسزایی دارد، شغل معلمی است. شغل معلمی همانند تمامی مشاغل دیگر دارای عوامل تهدیدکننده و ارتقادهنده مخصوص به خود است (قاسمی، ۱۳۹۲). پرداختن به فعالیت‌های پژوهشی به ویژه در مدرسه و مراکز علمی و پژوهشی به دست معلمان و پژوهشگران، یکی از زیربنایی‌ترین فعالیت‌ها در امر پویایی و پیشرفت هر جامعه است. امروزه شاهد افزایش روزافزون تأکید بر امر پژوهش و تولید علم در جوامع علمی و دانشگاهی هستیم. جوامعی که به مسئله تحقیق و پژوهش، توجه خاصی داشته و به‌طور جدی به آن پرداخته‌اند، توانسته‌اند به رشد اقتصادی، فرهنگی و صنعتی قابل توجهی دست یابند (نصراللهی، ۱۳۸۹).

بسیاری از معلمان که در حوزه پژوهشی فعالیت دارند دچار نوعی اضطراب پژوهش می‌شوند. اضطراب پژوهش شکلی از اضطراب خصلتی است و بنا به تجربه، فشار حاصل از این اضطراب، سلامت روانی معلمان را تهدید می‌کند و بر کارآمدی و شکوفایی استعداد آن‌ها تأثیر سوء می‌گذارد؛ چرا که معلم مضطرب از جهتی به خاطر دارا بودن سطحی از فشارهای روانی، علاقمندی و اشتیاق خود را نسبت به پژوهش و فعالیت‌های پژوهشی از دست می‌دهد (نورزادقراملکی، ۱۳۸۹).

شغل، یکی از جنبه‌های زندگی معلمان است که ممکن است تحت تأثیر اضطراب قرار گیرد. بحث اضطراب شغلی در خصوص مشاغل گوناگون، از جمله معلمان، بارها مورد بررسی قرار گرفته است؛ اما اضطراب ناشی از تولید علم و انجام پژوهش در معلمان، کمتر مورد توجه بوده است. با توجه به تأکید روزافزون بر تولیدات علمی و پژوهشی معلمان، تشخیص اینکه چه عواملی باعث اضطراب پژوهش در این افراد می‌شود، چگونه این اضطراب در طول فعالیت علمی و حرفه‌ای آن‌ها افزایش می‌یابد و چگونه می‌توان آن را کنترل کرد، به پژوهشگران و معلمان کمک می‌کند تا درصد رفع یا کاهش این مشکل گام برداشته و به ارتقا سطح علمی کشور یاری رسانند (نعمتی‌لفمجان، ۱۳۸۸). پژوهش حاضر درصدد است تا اضطراب پژوهش را به عنوان یکی از موانع تحقیق و تولید علم در جوامع علمی، معرفی کند و ارتباط بین اضطراب پژوهش با سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان را مورد بررسی قرار دهد. همچنین با توجه به اینکه در زمینه اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده در کشور، تحقیق‌های اندکی انجام گرفته است، پژوهش حاضر می‌تواند راهگشای تحقیق‌های آینده در این زمینه باشد.

با شنیدن واژه پژوهش، مفاهیمی چون بررسی، مطالعه و گاهی حقیقت‌یابی از آن به ذهن انسان متبادر می‌شود. همچنین پژوهش به معنی فعالیت‌های منظم و سازمان‌یافته‌ای است که به تولید و کشف دانش جدید و سازمان‌یافته برای رسیدن به شناخت آنچه برای انسان، ناشناخته است می‌پردازد (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۹۲). اضطراب پژوهش را می‌توان احساس ترس و عدم اطمینان در خصوص انجام پژوهش و خلق تولیدات علمی معتبر و اثرگذار تعریف کرد؛ به عبارت دیگر،

اضطراب پژوهش هرگونه احساس ترس و پریشانی در طول فرآیند تولید علم، از انتخاب موضوع تا انتشار آن در جوامع علمی و حتی پس از آن و بازخوردهایی را که از سوی جوامع علمی دریافت می‌شود، در برمی‌گیرد (اسمیت، اندرسون و لاوریچ^۱، ۲۰۰۱).

از جمله عوامل تأثیرگذار که باید آموخته شود، مدیریت زمان است. هاینس^۲ (۲۰۰۰) مدیریت زمان را به عنوان یکی از استراتژی‌های مقابله فردی در مقابل اضطراب، به حساب آورده و اظهار نموده که بسیاری از فشارها و اضطراب‌های روزانه را می‌توان با مدیریت خوب زمان، کاهش داد و یا از بین برد.

متغیر دیگری که می‌تواند در کاهش اضطراب پژوهش مؤثر باشد، سواد اطلاعاتی است. در عصر حاضر که امور اطلاعات‌محور و دانش‌محور در حال توسعه است، فناوری اطلاعات در تار و پود جامعه ریشه دوانده و افراد به سطح متفاوتی از سواد، نیاز دارند تا بتوانند از عهده انجام وظایف خود برآیند؛ از این مهارت‌ها و توانایی‌ها به سواد اطلاعاتی تعبیر می‌شود (علی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). تایلر^۳ و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهش‌های خود دریافتند که تسلط بر سواد اطلاعاتی به معنای واقعی آن، می‌تواند بستر لازم برای توانمندسازی پژوهشگر در برنامه‌ریزی بهتر، انجام پژوهش و تولید علم را به وجود آورد. از آنجایی که اضطراب پژوهش می‌تواند به اصطلاحاتی چون اضطراب کتابخانه‌ای، اضطراب اینترنتی یا اضطراب رایانه‌ای نزدیک باشد، پژوهشگر بر آن است تا ارتباط مؤثر بر اضطراب پژوهش یا اضطراب کتابخانه‌ای و اینترنتی از جمله سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. آگاهی از وضعیت اضطراب پژوهش معلمان به آن‌ها و واسطه‌های اطلاعاتی کمک خواهد کرد تا در هنگام جستجوی اطلاعات از طریق اینترنت، به گونه‌ای هدایت شوند که میزان اضطراب آن‌ها کاهش یابد. اضطراب رایانه‌ای باعث می‌شود که احساسات منفی فرد نسبت به رایانه گسترش یابد و از رویارویی با آن و یادگیری مهارت‌های مربوط به آن خودداری کنند (به نقل از نعمتی لقمجانی، ۱۳۸۸).

نتایج حاصل از این پژوهش از آن جهت حائز اهمیت است که می‌تواند راهکارهایی برای بهینه‌سازی دستیابی معلمان پژوهشگر به اطلاعات مورد نیازشان پیشنهاد نماید. همچنین آگاهی از وضعیت سواد اطلاعاتی و اضطراب کتابخانه‌ای در بین معلمان، به مسئولین و کتابداران کمک خواهد کرد تا از وضعیت کنونی معلمان آگاه شده و امکانات لازم جهت استفاده مطلوب از کتابخانه و منابع اطلاعاتی موجود در آن را فراهم نمایند.

یکی از مفاهیمی که از ابتدای پیدایش علم روان‌شناسی مورد توجه مکاتب و نظریه‌پردازان مختلف این رشته بوده است، مفهوم اضطراب است. بسیاری از متخصصان حوزه روانشناسی، عصر ما را

1. Smit, Anderson & Lavriech.

2. Haynes

3. Taylor

عصر اضطراب نامیده‌اند (کراز^۱، ۲۰۰۱). محققان دو نوع اضطراب را از هم تفکیک کرده‌اند: اضطراب حالت و اضطراب صفت. اضطراب حالت، عکس‌العمل هیجانی موقتی یا لحظه‌ای است. این نوع اضطراب به عنوان یک وضعیت ناپایدار و زودگذر تعریف شده است، که هم از نظر شدت و هم از نظر نوسان در زمان‌های مختلف، متفاوت است. اما اضطراب صفت، به عنوان ویژگی دیرپای فرد محسوب می‌شود، که آمادگی فرد را برای واکنش شدید در اکثر موقعیت‌ها فراهم می‌کند. کسانی که دارای سطح بالایی از اضطراب صفت هستند، آمادگی دارند به روش‌های مختلف، موقعیت‌های بی‌خطر را به عنوان تهدید برداشت کنند و اغلب اوقات در وضعیت اضطراب به سر می‌برند (اسپیلبرگر^۲، به نقل از کینگ^۳، ۱۹۸۸).

بنابراین اضطراب دو قسم است: اضطراب طبیعی که هیچ‌گونه اختلالی در فعالیت‌های روزمره به وجود نمی‌آورد، بلکه بخشی از زندگی هر انسان و آمادگی او برای انجام مسئولیت‌های فردی و اجتماعی است؛ و اضطراب مرضی که موجب کاهش سطح عملکرد و حتی اختلال در انجام مسئولیت‌های فردی و اجتماعی است و اختلال‌های متعددی، مانند هراس، اضطراب تعمیم یافته، وسواس فکری - عملی و اختلال وحشت‌زدگی را موجب می‌شود (قاسمی، ۱۳۹۲). وقتی از اضطراب در محیط‌های آموزشی یاد می‌شود، نتایج و پیامدهای کاملاً واضح و روشنی بر تعلیم و تربیت و یادگیری دارد. از جمله انواع شناخته‌شده اضطراب در حیطه تعلیم و تربیت که در سه دهه اخیر پژوهش‌هایی را به خود اختصاص داده‌اند، می‌توان به اضطراب ریاضی، اضطراب رایانه، اضطراب امتحان، اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب آمار اشاره کرد. اضطراب موقعیتی، به تجارب ناپایدار و موقت تنیدگی، هراس و برانگیختگی شدید دستگاه عصبی خودمختار، در یک بافت و شرایط ویژه اشاره دارد (تاناکا^۴ و همکاران، ۲۰۰۶). اضطراب دارای انواع مختلفی است که از آن جمله می‌توان به اختلال اضطراب پس از سانحه، اختلال اضطراب دوقطبی - شیدایی، مانیا، اختلال وسواس و... اشاره کرد. همچنین در حیطه آموزشی، اضطراب شامل مواردی از جمله: اضطراب امتحان، اضطراب رایانه، اضطراب اطلاع‌یابی، اضطراب پژوهش و... است که در ادامه به بررسی اهم آن‌ها می‌پردازیم:

اضطراب رایانه: آموزش و یادگیری از طریق رایانه به صورت صحیح و علمی، امری اجتناب‌ناپذیر بوده و نقش رایانه‌ها در آموزش، بسیار مهم شده است و این اهمیت برای ادامه رشد و توسعه در قرن بیست و یکم ادامه خواهد داشت. از این‌رو، پرداختن به عوامل مرتبط با رایانه به منظور افزایش بهره‌گیری از آن، خصوصاً در حوزه آموزش و یادگیری، ضروری به نظر می‌رسد؛ اما با این وجود، دانشجویان، معلمان و حتی متخصصانی وجود دارند که بنا به دلایلی، رایانه و قابلیت‌های آن را طرد می‌کنند و می‌توان گفت که این افراد در مواجهه با رایانه و استفاده از آن، دچار ترس و اضطراب

1. Kraz
2. Spilberger
3. King
4. Tanaka

هستند. به همین دلیل، این افراد تمایلی به استفاده از رایانه در موقعیت‌های یادگیری و شغلی خود ندارند. پژوهش‌گران این حوزه معتقدند، عامل اصلی بازدارنده در کار با رایانه را باید در اضطراب رایانه جست‌وجو کرد. اضطراب رایانه، به عنوان «اجتناب افراد از مواجهه با رایانه و همچنین ناراحتی و ترس آن‌ها از کار کردن با رایانه» تعریف شده است (بوچه^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

اضطراب امتحان: اضطراب امتحان^۲، یک مشکل آموزشی مهمی است که سالانه میلیون‌ها دانش‌آموز و دانشجو را در سراسر جهان، تحت تأثیر قرار می‌دهد. در کاهش و یا بروز اضطراب امتحان، عوامل متعددی همچون ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند مؤثر باشند. عوامل شخصیتی همچون درونگرایی - برونگرایی^۳ و باثباتی - بی‌ثباتی (روان‌رنجورخویی^۴)، می‌توانند به عنوان مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده شخصیت، بر اضطراب و اضطراب امتحان و مکانیزم‌های سازشی در مواجهه با منابع تنش‌زا و اضطراب‌آور اثر بگذارند (ابوالقاسمی، ۱۳۸۲).

اضطراب اطلاعات‌یابی: اطلاعات‌یابی را می‌توان فرآیندی در نظر گرفت که با نیاز اطلاعاتی آغاز شده و طی مراحل مختلف، مجموعه‌ای از منابع اطلاعاتی با استفاده از راهبردهای معین، مورد جست‌وجو، بازیابی و ارزیابی قرار گرفته و جهت تأمین نیاز اطلاعاتی، مورد استفاده قرار می‌گیرند. در این فرآیند پیچیده که حاصل میان‌کنش بین جست‌جوگر و سامانه اطلاعاتی است، عوامل گوناگون انسانی، فنی و محیطی می‌توانند بر عواطف مثبت و منفی جست‌جوگر تأثیرگذار باشند. از سوی دیگر، هرگونه عامل اضطراب‌زای خارجی در حین فرآیند اطلاعات‌یابی چه در محیط کتابخانه و چه در محیط‌های الکترونیکی و پیوسته نیز می‌تواند در ایجاد و تشدید احساسات منفی مانند ترس، نگرانی، احساس ناتوانی، تردید و اضطراب مؤثر باشد، یا به عبارتی ترس و اضطراب در فرآیند جست‌جوی اطلاعات را اضطراب اطلاعات‌یابی می‌گویند (جیائو و آنوگبوزی، ۲۰۰۴). از آن‌جا که بررسی و تشخیص افکار و احساسات اربران در فرآیند جست‌جوی اطلاعات به دلیل سرشت ذهنی و روانی آن، امر دشواری است، این ابعاد از فرآیند اطلاعات‌یابی، کمتر مورد توجه پژوهشگران حوزه علم اطلاعات بوده است.

اضطراب اینترنتی: با افزایش استفاده از اینترنت، مسائل مرتبط بسیاری ظاهر شده‌اند که یکی از آن‌ها اضطراب اینترنتی است. اضطراب اینترنتی، حوزه پژوهشی جدیدی است که به نظر می‌رسد در ادامه دیگر اشکال این نوع از اضطراب، یعنی اضطراب کتابخانه‌ای و اضطراب رایانه‌ای مطرح شده است. امروزه با توجه به نقش بسیار مهم اینترنت در زمینه‌های مختلف، از جمله امور پژوهشی، مسئله اضطراب پژوهش اینترنتی، از اهمیت زیادی برخوردار است. اضطراب پژوهش اینترنتی بنا به تعریف، ترس یا هراسی است که پژوهشگران در هنگام استفاده از اینترنت تجربه می‌کنند. تاکنون در

1. Boche

2. test anxiety

3. Extraversion and Introversion

4. Neurotics

پژوهش‌های اندکی این نوع از اضطراب مورد بررسی قرار گرفته است. با این حال، اضطراب پژوهش اینترنتی، دقیقاً با اضطراب رایانه‌ای مرتبط است، که این دومی به خوبی در منابع، مورد توجه قرار گرفته است؛ اما این مفاهیم، متفاوت هستند. اضطراب پژوهش اینترنتی، شامل احساس یا هیجان به وجود آمده، به علت استفاده از فناوری‌های وابسته به وب است که اخیراً معلمان پژوهنده به علت استفاده زیاد از اینترنت جهت دستیابی به منابع پژوهشی خود تجربه کرده‌اند (بتل^۱، ۲۰۰۴).

اضطراب پژوهش: اضطراب پژوهش به عنوان یک مفهوم و سازه علمی، به مجموعه‌ای از پاسخ‌های ادراکی، فیزیولوژیکی و رفتاری اطلاق می‌شود که با نگرانی درباره پیامدهای منفی یا شکست احتمالی در پژوهش یا موقعیت‌های ارزیابی‌کننده مشابه، همراه است (ارگن^۲، ۲۰۰۲). اضطراب پژوهش یک واکنش هیجانی ناخوشایند به موقعیت روبرویی با انجام پژوهش و تولید علم است؛ این هیجان، با احساس نوعی از تنش، تشویش و برانگیختگی سیستم عصبی خودکار مشخص می‌شود. اضطراب پژوهش، سلامت روانی معلمان را تهدید می‌کند و بر کارآمدی و شکوفایی استعداد آن‌ها تأثیر سوء می‌گذارد و به عنوان یکی از پدیده‌های فراگیر و مشکل‌ساز میان معلمان می‌تواند در عملکرد بهینه آن‌ها به ویژه هنگام ارزشیابی، اثر منفی بگذارد (محمودی عالمی، ۱۳۸۹).

متغیر دیگر پژوهش، سواد اطلاعاتی است، در خصوص مفهوم سواد اطلاعاتی در نظام آموزشی، در حال حاضر دو نوع نگرش وجود دارد. برخی با نگرش محدود و تأکید بر مهارت‌های کاربردی و عملی سواد اطلاعاتی، در صدد هستند در کمترین زمان، افراد را به یک باسواد اطلاعاتی تبدیل کنند. در بینش این گروه عمل‌گرا، آموزش جنبه‌های سواد اطلاعاتی مانند سواد رایانه‌ای^۳، سواد رسانه‌ای^۴، سواد فن‌آوری^۵ و مانند آن، در اولویت است و معتقدند هر فردی که دوره‌های آموزشی نظیر آشنایی با مهارت‌های اطلاع‌یابی، آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی را طی کند، قادر به رفع نیاز اطلاعاتی خود می‌باشد. اتخاذ این رویکرد باعث شده که فراگیران با وجود گذراندن دوره‌های مختلف آموزشی در سطح مقدماتی و حتی پیشرفته، فقط به بخشی از قابلیت‌های مورد نیاز سواد اطلاعاتی دست یابند؛ به طوری که در عمل، در هنگام جست‌وجو برای کسب اطلاعات مرتبط و مفید، کمتر موفق هستند. در مقابل، نگرش دیگری مطرح است که برای سواد اطلاعاتی مفهوم گسترده‌تر و عمیق‌تری قائل است. محققان متعددی از جمله (ماک^۶، ۲۰۰۰؛ فرسون و بروس^۷، ۱۹۹۸) در مطالعات خود اشاره‌هایی دارند که آموزش مبانی نظری در حوزه سواد اطلاعاتی، نقش مؤثری در ارتقای سواد اطلاعاتی کاربران دارد. در واقع، این دیدگاه، اولویت را به آموختن یا پرورش توانایی‌های ذهنی، مانند، تفکر انتقادی و تحلیلی و تفکر خلاق و استدلال می‌دهند (به نقل از غلامی، ۲۰۰۸).

1. Battle
2. Ergene
3. computer literacy
4. media literacy
5. technology literacy
6. Mak
7. Ferson & brose

افراد با سواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته‌اند که چگونه یاد بگیرند؛ زیرا می‌دانند که اطلاعات چگونه سازماندهی می‌شود، چگونه می‌توان اطلاعات را یافت و می‌دانند که چگونه می‌توان به شیوه‌ای درست از اطلاعات استفاده کرد که دیگران نیز از آن‌ها بیاموزند. این افراد به دلیل آن که همواره می‌توانند اطلاعات مورد نیاز خود را در هر وظیفه یا تصمیمی بیابند، برای فراگیری مادام‌العمر مهیا هستند (داورپناه و سیامک، ۱۳۸۷). امروزه در جوامع اطلاعاتی، سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از ملزومات دسترسی آزاد شهروندان به اطلاعات، اهمیت خاصی یافته و در سیاست‌های کلان این جوامع، از جایگاه والایی برخوردار شده است. در مقابل، توجه به این مقوله نزد سیاستگذاران کشورهای در حال توسعه، مورد توجه جدی قرار نگرفته، آن‌ها چندان بر نقش و اهمیت سواد اطلاعاتی در توسعه واقف نیستند. این در حالی است که در ماده ۲۹ کنوانسیون حقوق بشر سازمان ملل به صراحت از دسترسی به اطلاعات به عنوان عنصری ضروری برای اثربخشی، کارایی سازمان‌ها، رشد اقتصادی و بهره‌وری ملی، نام برده شده است (نوروزی، ۱۳۸۳). پوش و پاپ^۱ (۲۰۱۲) بیان می‌دارند که بایستی به آموزش سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان پرداخت. اما وقتی سخن از آموزش به میان می‌آید، سنجش کمیت و کیفیت آموخته‌ها مطرح می‌شود. بر همین مبنا، سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان، امری ضروری است. برای سنجش سواد اطلاعاتی از شیوه‌های مختلفی استفاده می‌شود. دو شیوه اصلی سنجش سواد اطلاعاتی عبارتند از خودسنجی^۲؛ که در این روش، یادگیرندگان به قضاوت عملکرد خود می‌پردازند؛ و سنجش واقعی^۳؛ که طرفداران این شیوه معتقدند افراد، همیشه به درستی به بررسی قابلیت‌های خود نمی‌پردازند.

مدیریت زمان، دیگر متغیر پژوهش است و به فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که به استفاده مؤثر از زمان دلالت دارد و تصور می‌شود که بارآوری را آسان و استرس را کم می‌کند؛ یکی از مؤلفه‌های علم مدیریت؛ و استفاده مؤثر از منابع و زمان و راهی جهت رسیدن به اهداف شخصی است. علاوه بر آن، مدیریت زمان، شامل مهارت‌هایی از قبیل انضباط شخصی، هدف‌گذاری، کنترل وقفه‌ها، روش سازماندهی امور و غیره است. این مهارت‌ها به خوبی می‌توانند باعث حذف بسیاری از منابع استرس سازمانی شده و اثرات منفی آن را کاهش دهند (باعزت و ادیبراد، ۱۳۸۳). مهارت فردی مدیریت زمان شامل چهار بعد هدف‌گذاری، اولویت‌بندی اهداف و فعالیت‌ها، برنامه‌ریزی زمانی و تعهد به اجرای برنامه می‌باشد (موت^۴، ۱۹۸۰). مدیریت زمان به عوامل متعددی از جمله عوامل درونی، شخصیتی، محیطی و غیره بستگی دارد. با مدیریت درست زمان می‌توانیم روزانه حداقل دو ساعت، وقت اضافه داشته باشیم؛ کارایی و عملکرد بهتری داشته باشیم؛ انرژی بیشتر و فشار روانی کمتری

1. Pausch & Popp
2. Self-assessment
3. factual assessment
4. Mott

تجربه کنیم؛ احساس کنترل بیشتری روی کارها و زندگی داشته باشیم (تریسی^۱، ترجمه عرب و زارع، ۱۳۸۸).

اکثر دانشگاه‌های جهان با چالش استفاده نادرست دانشجویان از وقت خود در امر تحصیل مواجه می‌باشند و از جمله راه‌کارهایی که به منظور مقابله با این مشکل اتخاذ می‌گردد، پایین آوردن استانداردهای علمی و تحصیلی است که یک نوع راهبرد کوتاه مدت است و می‌تواند در بلندمدت، پیامدهای منفی را به دنبال داشته باشد؛ لذا باید به دنبال راهبردهای بنیادین دیگری بود که با توجه به نتایج پژوهش‌ها می‌توان از عامل استفاده مؤثر از زمان نام برد (کنراد، ۲۰۰۲). مدیریت زمان یا در واقع استفاده اثربخش افراد از زمان، در جهان امروز، لازمه پیشرفت و ارتقا است و باعث می‌شود انسان به انجام فعالیت‌هایی بپردازد که موجب نیل به اهداف فردیش می‌شوند و افراد می‌توانند با اعمال مدیریت زمان و با برآورد دقیق زمان لازم و اولویت‌بندی فعالیت‌ها، وظایف متعددی را به موقع به اتمام رسانند و به حالت خودنظمی برسند (ماکان^۲، ۱۹۹۶)؛ به عبارت دیگر، بدون آن‌که ساز و کارهای خارجی، رفتار و اعمال آن‌ها را تحت کنترل درآورد، خود، آن را کنترل نموده، زمان لازم برای انجام فعالیت‌های مهم را در نظر گیرند (جهان‌شیر و همکاران، ۲۰۰۸).

مطالعات نشان داده است که بهره‌گیری از مهارت‌های مدیریت زمان، موجب ارتقای عملکرد، اختصاص زمان بیشتر به وظایف با اولویت بالاتر، تسریع در پیشرفت امور و بدین طریق، افزایش رضایت افراد می‌شود. یعقوبی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر آموزش مدیریت زمان بر اضطراب امتحان و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، نشان داده‌اند که آموزش مدیریت زمان موجب کاهش اضطراب امتحان و افزایش انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شده است. بین اضطراب امتحان و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، رابطه منفی معنی‌دار وجود داشت و میزان تأثیر آموزش مدیریت زمان بر اضطراب امتحان بیشتر از انگیزش پیشرفت تحصیلی بود. زاهدابلان و رجبی (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که میانگین سواد اطلاعاتی دانشجویان در پنج استاندارد اندازه‌گیری شده، بالاتر از میزان متوسط بوده است. چوآ و شی^۳ (۲۰۱۱) در تحقیقات خود نشان داده‌اند که آموزش، در ایجاد نگرش مثبت نسبت به اینترنت و رایانه مؤثر است و بین نگرش نسبت به فن‌آوری ارتباطات و اطلاعات و اضطراب رایانه، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. افراد دارای سطح تحصیلات بالاتر، دارای نگرش مثبت‌تری نسبت به رایانه هستند و نگرش نسبت به اینترنت، نقش مهمی در اتخاذ و یادگیری چگونگی استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات دارد. چیانگ، وانگ و چن^۴ (۲۰۰۷) با استفاده از یک پرسشنامه به بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی معلمان

1. Treasi

2. Macan

3. Chou & Shieh

4. Chiang, wong & chen

ابتدایی کشور تایوان پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که به‌طور کلی بین سواد اطلاعاتی و جنسیت، سن معلمان، سال‌های خدمت معلمان و میزان ساعت استفاده از اینترنت در هفته از سوی آن‌ها، رابطه معنادار وجود دارد. اسلاسکی و کارترایت^۱ (۲۰۰۲) معتقدند هوش هیجانی با مدیریت زمان رابطه مستقیم و قابل ملاحظه‌ای دارد و همچنین باعث بهبود عملکرد گروه می‌شود. این پژوهش نیز در صدد پاسخ به این سؤال است که چه رابطه‌ای بین سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان با اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده شهرستان اردبیل وجود دارد؟

روش‌شناسی

این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی است. محقق بدون تغییر در متغیرها، ارتباط بین متغیرها را با هم بررسی می‌کند؛ بنابراین پژوهش در موقعیت طبیعی و به دور از هرگونه دستکاری میدانی و آزمایشگاهی انجام می‌شود. در این پژوهش، متغیرهای سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان به عنوان متغیرهای پیش‌بین و اضطراب پژوهش به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شده است. جامعه آماری این پژوهش را همه معلمان پژوهنده اداره آموزش و پرورش ناحیه ۱ و ناحیه ۲ مشغول به تدریس شهرستان اردبیل در سال ۹۵-۱۳۹۴ تشکیل می‌دهند که شامل ۱۵۹ نفر مرد و ۱۸۵ نفر زن و جمعاً ۳۴۴ نفر می‌باشند. از این تعداد، ۱۹۱ نفر مربوط به ناحیه یک و ۱۵۳ نفر مربوط به ناحیه دو (شامل ۱۹۳ نفر زن و ۱۵۱ نفر مرد) هستند. با توجه به تعداد جامعه و بر اساس جدول کرجسی و مورگان^۲ و با سطح اطمینان ۹۹ درصد، نمونه‌ای به حجم ۱۸۱ نفر که ۱۰۴ نفر از ناحیه یک و ۷۷ نفر از ناحیه دو (شامل ۹۷ نفر زن و ۸۴ نفر مرد) به روش نمونه‌گیری طبقاتی متناسب انتخاب شدند.

ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش، پرسشنامه مدیریت زمان هاشمی‌زاده و همکاران (۱۳۸۵)، دارای ۲۰ سؤال با چهار بعد (تعیین اهداف و اولویت‌بندی، مکانیک مدیریت زمان، کنترل بر زمان و برقراری نظم و سازماندهی) است که پایایی کلی آن برابر ۰/۸۱ به دست آمده است. در نمونه این پژوهش، آلفای کرونباخ مدیریت زمان برابر ۰/۸۳ به دست آمده است؛ پرسشنامه سواد اطلاعاتی دوئل^۳ (۱۹۹۴) شامل ۲۸ سؤال با هفت بعد (تعریف نیاز به اطلاعات، استراتژی شروع جستجو، محل و دسترسی به منابع، بررسی و درک اطلاعات، تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات، ارتباط اطلاعات و بررسی محصول و فرایند) است که پایایی کلی آن در پژوهش قربان‌اغلو^۴ و همکاران (۲۰۰۴) برابر ۰/۹۲ به دست آمده است. در نمونه این پژوهش، آلفای کرونباخ سواد اطلاعاتی برابر ۰/۸۹ برآورد شد؛ و پرسشنامه اضطراب پژوهش هیگینز و کوترلیک^۵ (۲۰۰۶) شامل ۱۵ سؤال است که پایایی

1. Slaski & Cartwright
2. Kerjci & morgan
3. Doyle
4. Kurbanoglu
5. Higgins and Kotrlík

کلی آن در پژوهش رضایی و زمانی^۱ (۲۰۱۳) برابر ۰/۸۵ به دست آمده است. به منظور تعیین روایی پرسشنامه از روش اعتبار محتوایی (نظرات متخصصان) استفاده شده است. در این پژوهش، روایی این پرسشنامه به تأیید صاحب‌نظران (اساتید راهنما و مشاور) رسیده است. طیف پاسخگویی این پرسشنامه‌ها از نوع لیکرت با درجه‌های کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم می‌باشد.

یافته‌ها

اطلاعات توصیفی: اطلاعات جمع‌آوری شده در مورد وضعیت جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها نشان داد که از بین ۱۸۱ نفر نمونه، ۸۴ نفر مرد و ۹۷ نفر زن بوده‌اند که به ترتیب ۴۶/۴ و ۵۳/۵۶ درصد از نمونه را تشکیل داده‌اند، همچنین به لحاظ سطح تحصیلات، بیشتر معلمان (۳۷/۳۶ درصد) دارای تحصیلات لیسانس بوده‌اند. از لحاظ سن، دامنه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال نسبت به سایر گروه‌ها دارای فراوانی بیشتری است. به لحاظ سابقه خدمت، بیشتر افراد نمونه، بین ۱۰ تا ۱۵ سال سابقه خدمت دارند.

یافته‌های استنباطی

جدول (۱) وضعیت متغیرهای پژوهش و ابعاد آن‌ها

متغیر	میانگین محاسبه شده (میانگین از ۵)	انحراف معیار	t	sig
اضطراب پژوهش	۳۷/۳۴ (۲/۴۸)	۰/۲۹	-۲۴/۴۴	۰/۰۰۰۱
تعیین اهداف و اولویت بندی	۲۰/۵۴ (۴/۱۰)	۰/۵۱	۲۸/۷۶	۰/۰۰۰۱
مکانیک مدیریت زمان	۲۰/۴۵ (۴/۰۹)	۰/۶۰	۲۴/۵۳	۰/۰۰۰۱
کنترل بر زمان	۱۹/۵۰ (۳/۹۰)	۰/۷۶	۱۶/۲۵	۰/۰۰۰۱
برقراری نظم و سازماندهی	۲۴ (۴/۸۰)	۰/۱۵	۱۵/۷۲	۰/۰۰۰۱
مدیریت زمان	۲۰/۲۰ (۴/۴۰۴)	۰/۳۳	۴۲/۲۰	۰/۰۰۰۱
تعریف نیاز به اطلاعات	۴/۲۴ (۴۴/۲۴)	۰/۷۷	۲۱/۹۱	۰/۰۰۰۱
استراتژی شروع جستجو	۱۲/۱۵ (۴/۰۵)	۰/۸۷	۱۶/۲۴	۰/۰۰۰۱
محل و دسترسی به منابع	۳۲/۷۲ (۴/۰۹)	۰/۹۱	۱۶/۱۹	۰/۰۰۰۱
بررسی و درک اطلاعات	۲۰/۳۰ (۴/۰۶)	۱/۰۱	۱۴/۱۰	۰/۰۰۰۱
تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات	۸/۴۴ (۴/۲۲)	۰/۹۵	۱۷/۴۰	۰/۰۰۰۱
ارتباط اطلاعات	۲۸/۲۸ (۴/۰۴)	۰/۹۷	۱۴/۵۰	۰/۰۰۰۱
بررسی محصول و فرایند	۸/۲۶ (۴/۱۳)	۱/۰۴	۱۴/۷۶	۰/۰۰۰۱
سواد اطلاعاتی	۱۱۴/۱۷ (۴/۰۷)	۰/۵۰	۲۹/۲۱	۰/۰۰۰۱

جدول (۱)، نشان می‌دهد که مقدار میانگین کلی اضطراب پژوهش، برابر ۲/۴۸ و انحراف معیار محاسبه شده برابر ۰/۲۹ است. همچنین با توجه به مقدار $t(180) = -24/44$ و $(p \leq 0/001)$ معنی‌دار است. یعنی میزان اضطراب پژوهش معلمان پژوهنده به‌گونه معنی‌داری طبق میانگین مفهومی از حد متوسط، پایین‌تر است. میانگین کلی ابعاد مدیریت زمان به ترتیب برابر است با: مدیریت زمان کل (۴/۰۴)، تعیین اهداف و اولویت‌بندی (۴/۱۰)، مکانیک مدیریت زمان (۴/۰۹)، کنترل بر زمان (۳/۹۰) و برقراری نظم و سازماندهی (۴/۸۰). نتایج حاصل بیانگر آن است که مقدار آماره t برای همه ابعاد مدیریت زمان در سطح خطای $(p < 0/001)$ معنادار است و بالاترین میانگین یعنی (۴/۸۰) مربوط به بعد برقراری نظم و سازماندهی و پایین‌ترین میانگین یعنی (۳/۹۰) مربوط به بعد کنترل بر زمان می‌باشد. همچنین نتایج نشان می‌دهد میانگین مفهومی همه ابعاد مدیریت زمان از حد متوسط بالاتر است. مقدار میانگین مدیریت زمان برابر ۴/۰۴ و با انحراف معیار ۰/۳۳ به‌دست آمد. همچنین با توجه به $t(180) = 42/20$ و سطح معناداری $(p \leq 0/001)$ معنی‌دار است؛ یعنی میزان مدیریت زمان معلمان پژوهنده شهر اردبیل به‌گونه معنی‌داری طبق میانگین مفهومی از حد متوسط، بالاتر می‌باشد. میانگین کلی ابعاد سواد اطلاعاتی به ترتیب برابر است با: سواد اطلاعاتی کل (۴/۰۷)، تعریف نیاز به اطلاعات (۴/۲۴)، استراتژی شروع جستجو (۴/۰۵)، محل و دسترسی به منابع (۴/۰۹)، بررسی و درک اطلاعات (۴/۰۶)، تفسیر؛ ترکیب و استفاده از اطلاعات (۴/۲۲)، ارتباط اطلاعات (۴/۰۴) و بررسی محصول و فرایند (۴/۱۳). نتایج حاصل، بیانگر آن است که مقدار آماره t برای ابعاد سواد اطلاعاتی در سطح خطای ۰/۰۰۱ معنادار است و بالاترین میانگین یعنی (۴/۲۴) مربوط به بعد تعریف نیاز به اطلاعات و پایین‌ترین میانگین یعنی (۴/۰۴) مربوط به بعد ارتباط اطلاعات می‌باشد. همچنین نتایج نشان می‌دهد میانگین همه ابعاد سواد اطلاعاتی، بالاتر از حد متوسط است. مقدار میانگین سواد اطلاعاتی برابر ۴/۰۷ و انحراف معیار آن ۰/۵۰ به‌دست آمد که با توجه به $t(180) = 29/21$ و $(p \leq 0/001)$ معنی‌دار است؛ یعنی میزان سواد اطلاعاتی معلمان پژوهنده به‌گونه معنی‌داری، طبق میانگین مفهومی، از حد متوسط، بیشتر است که در این وضعیت‌ها معلمان پژوهنده اردبیل از شرایط مساعدی برخوردار هستند، ولی می‌توانند شرایط بهتری هم داشته باشند.

جدول (۲) ماتریس همبستگی بین سواد اطلاعاتی و ابعاد آن با اضطراب پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. تعریف نیاز به اطلاعات	۴/۲۴	۰/۷۶									
۲. استراتژی شروع جستجو	۱۲/۳۷	۲/۲۶	۰/۱۲۹								
۳. محل و دسترسی به منابع	۳۲/۳۴	۵/۰۱	۰/۰۸۳	۰/۰۹۱							
۴. بررسی و درک اطلاعات	۲۰/۰۴	۳/۳۸	۰/۱۸۸**	۰/۲۱۰**	۰/۳۰۰**						
۵. تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات	۸/۱۳	۱/۶۰	۰/۰۶۷	۰/۱۳۹	۰/۱۷۳*	۰/۳۴۵**					
۶. ارتباط اطلاعات	۲۹	۳/۸۸	۰/۱۸۴*	۰/۱۰۸	۰/۱۵۱*	۰/۳۵۵**	۰/۲۲۳**				
۷. بررسی محصول و فرایند	۸/۰۳	۱/۵۰	۰/۲۱۵**	۰/۲۰۶**	۰/۲۵۵**	۰/۱۳۰	۰/۲۲۸**	۰/۳۱۲**			
۸. سواد اطلاعاتی	۱۱۴/۱۷	۱۳/۸۹	۰/۴۴۷**	۰/۴۲۱**	۰/۴۷۴**	۰/۷۲۶**	۰/۵۲۳**	۰/۴۳۳**	۱		
۹. اضطراب پژوهش	۳۷/۳۴	۴/۵۳	۰/۲۲۴**	۰/۲۷۴**	۰/۲۵۳**	۰/۲۷۴**	۰/۳۱۸**	۰/۳۱۲**	۰/۲۲۸**	۰/۴۷۹**	۱

جدول (۲)، همبستگی بین سواد اطلاعاتی و ابعاد آن با اضطراب پژوهش را نشان می‌دهد. همبستگی سواد اطلاعاتی و ابعاد آن با اضطراب پژوهش، به ترتیب عبارتند از: بعد تعریف نیاز به اطلاعات (۰/۲۲۴-)، بعد استراتژی شروع جستجو (۰/۲۷۴-)، بعد محل و دسترسی به منابع (۰/۲۵۳-)، بعد بررسی و درک اطلاعات (۰/۲۷۴-)، بعد تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات (۰/۳۱۸-)، بعد ارتباط اطلاعات (۰/۳۱۲-)، بعد بررسی محصول و فرایند (۰/۲۲۸-) و خود سواد اطلاعاتی (۰/۴۷۹-) که بیشترین ارتباط مربوط به بعد تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات و کمترین ارتباط مربوط به بعد تعریف نیاز به اطلاعات است. بدین ترتیب با توجه به $P < 0/01$ می‌توان استنباط کرد که رابطه بین سواد اطلاعاتی و ابعاد آن با اضطراب پژوهش رابطه‌ای منفی و معنادار است؛ یعنی با افزایش نمره سواد اطلاعاتی و ابعاد آن، نمره اضطراب پژوهش در معلمان پژوهنده کاهش می‌یابد. به بیان دیگر، هرچه سواد اطلاعاتی در معلمان پژوهنده بیشتر باشد، اضطراب پژوهش آن‌ها کمتر خواهد بود.

جدول (۳) ماتریس همبستگی بین مدیریت زمان و ابعاد آن با اضطراب پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. تعیین اهداف و اولویت بندی	۲۰/۵۴	۱/۵۹						
۲. مکانیک مدیریت زمان	۲/۳۵	۲/۹۲	۰/۴۶۱**					
۳. کنترل بر زمان	۲۰/۲۴	۲/۷۹	-۰/۵۳۵**	-۰/۰۶۱				
۴. برقراری نظم و سازماندهی	۲۰/۲۸	۲/۷۳	۰/۳۷۹**	۰/۴۸۴**	-۰/۰۸۸			
۵. مدیریت زمان	۷۷/۲۱	۸/۰۱	۰/۴۴۶**	۰/۷۹۳**	۰/۳۰۱**	۰/۷۲۵**		
۶. اضطراب پژوهش	۳۷/۳۴	۴/۵۳	-۰/۲۵۹**	-۰/۲۷۰**	-۰/۰۱۴	-۰/۱۶۴*	-۰/۲۹۷**	۱
			$P < ۰/۰۵^*$	$P < ۰/۰۱^{**}$				

جدول (۳)، همبستگی بین مدیریت زمان و ابعاد آن با اضطراب پژوهش را نشان می‌دهد. همبستگی مدیریت زمان و ابعاد آن با اضطراب پژوهش، به ترتیب عبارتند از: بعد تعیین اهداف و اولویت بندی (-۰/۲۵۹)، بعد مکانیک مدیریت زمان (-۰/۲۷۰)، بعد کنترل بر زمان (-۰/۰۶۱)، بعد برقراری نظم و سازماندهی (-۰/۱۶۴) و خود مدیریت زمان (-۰/۲۹۷) که بیشترین ارتباط مربوط به بعد مکانیک مدیریت زمان و کمترین ارتباط مربوط به بعد کنترل بر زمان است. بدین ترتیب با توجه به $P < ۰/۰۵$ می‌توان استنباط کرد که رابطه بین مدیریت زمان و ابعاد آن با اضطراب پژوهش، رابطه‌ای منفی و معنادار است؛ یعنی با افزایش مدیریت زمان و ابعاد آن، اضطراب پژوهش در معلمان پژوهنده کاهش می‌یابد. به بیان دیگر هرچه مدیریت زمان در معلمان پژوهنده بیشتر باشد اضطراب پژوهش آن‌ها کمتر خواهد بود.

جدول (۴) پیش‌بینی سهم سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان در تعیین اضطراب پژوهش

متغیرهای پیش‌بین	B	خطای معیار	ضرایب غیر استاندارد	R2	F	Sig	R	R2 تعدیل شده
مقدار ثابت	۶۴/۵۶۲	۴/۹۵۰		۰/۲۵۳	۳۰/۱۴۹	۰/۰۰۱	۰/۵۰۳	۰/۲۴۵
مدیریت زمان	-۰/۱۱۶	۰/۰۴۹	-۰/۲۳۰					
سواد اطلاعاتی	-۲	۰/۰۳۰	-۰/۶۴۸					
			Beta	t	sig			
			۱۳/۰۴۴	۰/۰۰۱				
			-۲/۳۹۰	۰/۰۱۸				
			۶/۷۴۵	۰/۰۰۱				

بر اساس جدول (۴)، متغیرهای سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان با اطمینان ۹۵ درصد به‌گونه معنی‌داری توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را به میزان ۲۵ درصد دارا هستند. سهم هر دو متغیر سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان با توجه به مقدار β در سطح اطمینان ۹۵ درصد در معادله

رگرسیون، معنی‌دار هستند. ولی با توجه به نتایج به‌دست آمده، می‌توانیم نتیجه بگیریم که سهم متغیر سواد اطلاعاتی نسبت به مدیریت زمان در پیش‌بینی اضطراب پژوهش، بیشتر است.

جدول (۵) پیش‌بینی سهم ابعاد سواد اطلاعاتی در تعیین اضطراب پژوهش

R2 تعدیل شده		R2	R	Sig	F	
۰/۲۲۱		۰/۲۵	۰/۵۰۱	۰/۰۰۱	۸۳۶/۰۱۴	رگرسیون
sig	t	ضرایب استاندارد		ضرایب غیر استاندارد		متغیرهای پیش‌بین
		Beta	خطای معیار	B		
۰/۰۰۱	۲۲/۵۲۶			۲/۴۳۵	۵۴/۸۵۵	مقدار ثابت
۰/۰۵۹	-۱/۸۹۸	-۰/۱۳۰		۰/۳۸۵	-۰/۷۳۱	تعریف نیاز به اطلاعات
۰/۰۰۸	-۲/۷۰۱	-۰/۱۸۵		۰/۱۱۳	-۰/۳۰۴	استراتژی شروع جستجو
۰/۰۳۸	-۲/۰۹۶	-۰/۱۴۹		۰/۰۴۲	-۰/۰۸۷	محل و دسترسی به منابع
۰/۶۸۷	-۰/۴۱۶	۰/۰۳۲		۰/۰۶۵	۰/۰۲۷	بررسی و درک اطلاعات
۰/۰۰۶	-۲/۸۰۸	-۰/۲۰۲		۰/۱۶۳	-۰/۴۵۷	تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات
۰/۰۱۳	-۲/۵۱۹	-۰/۱۸۵		۰/۰۴۶	-۰/۱۱۷	ارتباط اطلاعات
۰/۸۳۰	-۰/۲۱۵	-۰/۰۱۶		۰/۱۵۳	-۰/۰۳۳	بررسی محصول و فرایند

نتایج به‌دست آمده از جدول (۵)، نشان می‌دهد که ابعاد متغیر سواد اطلاعاتی با اطمینان ۹۵ درصد به‌گونه معنی‌داری، توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را به میزان ۲۵ درصد دارا هستند. از بین ابعاد سواد اطلاعاتی، ابعاد ارتباط اطلاعات، استراتژی شروع جستجو، محل و دسترسی به منابع و تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات، در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار هستند، ولی بقیه ابعاد سواد اطلاعاتی، معنی‌دار نمی‌باشند. از میان ابعاد سواد اطلاعاتی، بعد تفسیر، ترکیب و استفاده از اطلاعات، بیشترین سهم؛ و بعد بررسی محصول و فرایند، کمترین سهم را در پیش‌بینی اضطراب پژوهش دارند.

جدول (۶) پیش‌بینی سهم ابعاد مدیریت زمان در تعیین اضطراب پژوهش

R2 تعدیل شده		R2	R	Sig	F	
۰/۱۲۶		۰/۱۴۵	۰/۳۸۱	۰/۰۰۱	۴۸۳/۱۳۸	رگرسیون
sig	t	ضرایب استاندارد		ضرایب غیر استاندارد		متغیرهای پیش‌بین
		Beta	خطای معیار	B		
۰/۰۰۱	۵/۰۷۷			۲۰/۵۹۶	۱۰۴/۵۶۰	مقدار ثابت
۰/۰۰۱	-۳/۷۹۸	-۰/۵۴۵		۰/۲۳۸	-۰/۹۰۴	تعیین اهداف و اولویت بندی
۰/۰۶۰	-۱/۸۹۴	-۰/۱۵۴		۰/۱۱۶	-۰/۲۲۰	مکانیک مدیریت زمان
۰/۰۰۶	-۲/۷۹۰	-۰/۲۵۴		۰/۱۰۳	-۰/۲۸۶	کنترل بر زمان
۰/۰۱۵	-۲/۴۵۱	-۰/۲۸۸		۰/۶۵۹	-۱/۶۱۶	برقراری نظم و سازماندهی

نتایج به دست آمده از جدول ۶، $R = 0/381$ ، $F(4, 176) = 7/482$ و $P < 0/05$ نشان می‌دهد که ابعاد متغیر مدیریت زمان با اطمینان ۹۵ درصد به گونه معنی‌داری توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را به میزان ۱۴ درصد دارا هستند. از میان ابعاد مدیریت زمان، ابعاد تعیین اهداف و اولویت بندی، کنترل بر زمان و برقراری نظم و سازماندهی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار هستند؛ ولی بعد مکانیک مدیریت زمان، معنادار نمی‌باشد. همچنین از میان ابعاد مدیریت زمان، بعد تعیین اهداف و اولویت‌بندی ($\beta = -0/545$) بیشترین سهم و بعد مکانیک مدیریت زمان ($\beta = -0/154$) کمترین سهم را در پیش‌بینی اضطراب پژوهش دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده، نشان‌دهنده آن است که میانگین مفهومی مدیریت زمان و سواد اطلاعاتی و همه ابعاد آن‌ها از حد متوسط، بالاتر و میانگین مفهومی اضطراب پژوهش از حد متوسط، پایین‌تر است که این شرایط حاکی از وضعیت نسبتاً خوب معلمان شهر اردبیل از این حیث می‌باشد؛ ولی می‌تواند شرایط بهتری هم داشته باشند. در این نتایج، معلمان نمونه ما با توجه به ویژگی پژوهنده بودن، در مدیریت کردن زمان و سطح سواد اطلاعاتی، نمره بالایی دارند؛ در صورتی که معلمان عادی با توجه به نتایج تحقیق دهشیری (۱۳۸۳)، مارلین (۲۰۰۵) و ایسنبرگ (۲۰۰۷) در مدیریت زمان و سواد اطلاعاتی نمره پایینی دارند. همچنین شاید معلمان نمونه ما با توجه به ویژگی‌های معلم پژوهنده بودن، در این زمینه‌ها تجربه کافی داشته‌اند و همین امر سبب اضطراب پژوهشی پایین در آن‌ها بوده است. ولی نمونه پژوهش‌های دیگر، دارای اضطراب بالا و مربوط به معلمان عادی بوده‌اند. نتایج به دست آمده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که رابطه بین سواد اطلاعاتی و اضطراب پژوهش، منفی و معنادار است؛ یعنی با افزایش سواد اطلاعاتی و ابعاد آن، اضطراب پژوهش در معلمان پژوهنده، کاهش می‌یابد. به بیان دیگر هرچه سواد اطلاعاتی در معلمان پژوهنده افزایش یابد، اضطراب پژوهش آن‌ها کاهش می‌یابد. همچنین نتایج، نشان‌دهنده رابطه منفی و معنادار بین مدیریت زمان و ابعاد آن با اضطراب پژوهش می‌باشد؛ یعنی با افزایش مدیریت زمان و ابعاد آن، اضطراب پژوهش، در معلمان پژوهنده کاهش می‌یابد که این نتایج با نتایج به دست آمده از پژوهش‌های کرنز و گاردینر (۲۰۰۷)، استوارت و لمبارد (۲۰۱۰) و کلاسنس و همکاران (۲۰۰۷)، از جهت تأثیر مدیریت زمان و مؤلفه‌های آن با متغیرهایی همچون خودکارآمدی، خودشکوفایی، کاهش اضطراب پژوهش و... همخوانی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره، نشان داد که مدیریت زمان و سواد اطلاعاتی به گونه معنی‌داری توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را دارند. از بین متغیرهای سواد اطلاعاتی و مدیریت زمان، متغیر سواد اطلاعاتی، سهم بیشتری نسبت به مدیریت زمان در پیش‌بینی اضطراب پژوهش دارد. همچنین نشان داد که ابعاد متغیر سواد اطلاعاتی به گونه معنی‌داری، توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را دارند. این نتایج با نتایج چیانگ، وانگ و

چن (۲۰۰۷) و موقان (۲۰۰۱) که دسترسی به منابع اطلاعاتی، نیاز به بررسی همه‌جانبه اطلاعات و استفاده مؤثر از اطلاعات را در کاهش اضطراب مؤثر می‌دانند، همخوانی دارد. ابعاد متغیر مدیریت زمان نیز به‌گونه معنی‌داری، توان تبیین واریانس اضطراب پژوهش را دارند. پس می‌توان به این نتیجه دست یافت که احتمالاً ابعاد مدیریت زمان می‌تواند پیش‌بینی‌کننده اضطراب پژوهش باشد. این نتایج با نتایج یعقوبی و همکاران (۱۳۹۲)، رسولی و همکاران (۱۳۸۸)، مهبودی (۱۳۸۵)، کرنز و گاردینر (۲۰۰۷)، استوارت، لمبارد و دی‌جگر (۲۰۱۰) و کلاسنز و همکاران (۲۰۰۷) که تعیین هدف، توجه به زمان و مدیریت کردن زمان را جزء عوامل کاهش‌دهنده اضطراب می‌دانند، هم‌سو است.

منابع

- ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۸۲). *اضطراب امتحان*. اردبیل: انتشارات نیک آموز.
- باعزت، فرشته؛ و ادیب‌راد، نسترن (۱۳۸۳). *بررسی رابطه مدیریت زمان با استرس شغلی کارکنان زن دانشگاه الزهراء*. طرح پژوهشی چاپ نشده، دانشگاه شهید بهشتی.
- تریسی، برایان. (۱۳۸۸). *مدیریت زمان*. (ترجمه رضا عرب و علیرضا زارع). تهران: بوم رنگ.
- نعمتی‌لجمانی، سمیه. (۱۳۸۸). *سنجش اضطراب پژوهش در دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده علوم و توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- داورپناه، محمدرضا؛ و سیامک، مرضیه. (۱۳۸۸). *ساخت و اعتباریابی پرسشنامه سنجش سواد اطلاعاتی پایه و واقعی دانشجویان مقطع کارشناسی*. نشریه کتابداری و اطلاع رسانی، ۱۱۲(۱)، ۱۴۶-۱۱۹.
- دهشیری، غلامرضا (۱۳۸۳). *بررسی رابطه هوش هیجانی و مدیریت زمان با استرس شغلی معلمان مقطع متوسطه شهرستان یزد*. *مجله تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۳(۱۲)، ۶۴-۵۳.
- رسولی، پریسا؛ خانکه، حمیدرضا؛ فلاحی خشک‌ناب، مسعود؛ و رهگذر، مهدی. (۱۳۸۸). *تأثیر آموزش مدیریت زمان بر تعارض کار - زندگی در پرستاران*. *مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران (حیات)*، ۱۵(۳)، ۱۱-۵.
- زاهدبابلان، عادل؛ و رجبی، سوران. (۱۳۹۰). *بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی*. *فن‌آوری آموزش*، ۵(۴)، ۳۱۷-۳۰۹.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ و حجازی، الهه. (۱۳۹۲). *روش‌های تحقیق در علوم رفتاری*. تهران: آگاه.
- علی‌نژاد، مهرانگیز؛ سرمدی، محمدرضا؛ زندی، بهمنی؛ و شبیری، سیدمحمد. (۱۳۹۰). *سطح سواد اطلاعاتی و نقش آن در فرایند آموزش یادگیری الکترونیکی دانشجویان*. *فصلنامه علمی - پژوهشی تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۷(۲)، پیاپی ۶۵، ۳۷۱-۳۳۷.

- قاسمی، رفعت. (۱۳۹۲). *رابطه استرس و مدیریت زمان با کیفیت زندگی معلمان*. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد تهران.
- محمودی عالمی، قهرمان. (۱۳۸۹). *بررسی تأثیر قاطعیت درمانی بر میزان اضطراب تحصیلی دانش آموزان مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های دولتی شهرستان قائم‌شهر*. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- نصراللهی، نورالله. (۱۳۸۹). *عوامل بازدارنده و مشوق پژوهش کتابداران عضو هیئت علمی*. *کتابداری و اطلاع رسانی*، ۴(۴)، ۵۳-۶۸.
- نورزاد قراملکی، فاطمه. (۱۳۸۹). *نقش هوش معنوی و شیوه‌های مقابله مذهبی در اضطراب امتحان دانشجویان*. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تبریز.
- نوروزی، عبدالرضا. (۱۳۸۳). *سیاست‌های سواد اطلاعاتی در جوامع اطلاعاتی*. همایش آموزش استفاده کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها، مراکز اطلاع رسانی و موزه‌ها، مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، -UEILLIC01-Paper-UEILLIC01_002.html
- یعقوبی، ابوالقاسم؛ محقق، حسین؛ یوسف‌زاده، محمدرضا؛ گنجی، کامران؛ و الفتی، ناهید. (۱۳۹۲). *تأثیر آموزش مدیریت زمان بر اضطراب امتحان و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان*. *روانشناسی مدرسه*، ۳(۱)، ۱۴۴-۱۳۱.
- Battle, J. C. (2004). *The effect of information literacy instruction on library anxiety among international students*. PhD dissertation. University of North Texas, USA.
- Boche, M. W; Davis, L. R., & Vician, C. (2007). A longitudinal investigation of the effects of computer anxiety on performance in a computing – intensive environment. *Journal of Information Systems Education*, (18)4, 415-423.
- Chou, J. R; & Shieh, C. J. (2011). The digital divide in Taiwanese unemployed adult population. *Scientific Research and Essays*, 6 (7), 1514-1521, Retrieved from <http://www.academicjournals.org/SRE>.
- Claessens B.T.CRutte. C.G , Van Eerd.W.& Roe. R.A,(2007), Reviw of the time management literature personal ereviw. *journal of organizational behavior*, 36: 255-276.
- Conrad, RE. (2002). *Modiriyate class dar dabirestan*. (Translator: Kiamanesh, A). Tehran: Roshd.
- Eisenberg. M. (2007). Information literacy in the educational process. *the educational forum*, 57(2), pp.312-324.
- Ergene , T. Effective intervention of test anxiety reduction. *school psychology* , 2002; 24.: 313-328.
- Higgins, C. C; & Kotrlík, J. W. (2006). Factors associated with research anxiety of university human resource education faculty. *Career and Technical Education Research*, 31(3): 175-199.
- Jahansir, K.H; Salehzadeh, K; Vesaghi, H; Mousafifar, E. (2008). A study of the effect of time management on academic achievement of students of Islamic azad university maragheh branch. *Curriculum Planning Knowledge & Research in Educational Sciences*, 21(16):97-114.
- Jiao, Q. G; & Onwuegbuzie, A. J. (2004). The impact of information technology on library anxiety: The role of computer attitudes. *Information Technology & Libraries*, 23(4), 138-142.
- King, J. V. (1988). A holistic technique to lower anxiety: Relaxation with guided imagery. *Journal of holistic Nursing*, 6(1), 16-20.

- Kraz, Zh. (2001). *Psychology of illness (mental illness)*. Mansour M, Dadsetan P, translators. Tehran: Roshd Publication, [Persian].
- Macan, T. H. (1996). Time-management training: Effects on time behaviors, attitudes, and job performance. *The Journal of psychology*, 130(3), 229-236.
- Maughan, P.D. (2001). Assessing information literacy among undergraduates: a discussion of the literature and the University of California-Berkeley assessment experience. *College & Research Libraries*, 72 (4), 57-68.
- Mott, D.L. (1980). Office Skills: Time Management Skills for Future Office Workers. *Business Education Forum*, 34(4): 11-12.
- Pausch, L. M, Popp, M. P. (1997). Assessment of Information Literacy: Lessons from the Higher Education Assessment Movement. *Paper Presented at the 9th National Conference of the Association of College & Research Libraries*, April 8- 11, Detroit, MI. Available From: <http://www.ala.org/acrl/paperhtm/d30.html>. Accessed February 8, 2012.
- Slaski, M; & Cartwright, S. (2002). Health, performance and emotional intelligence: An exploratory study of retail managers. *Stress and Health, Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 18(2), 63-68.
- Swart, A. J; Lombard, K; & deJager, H. (2010). Exploring the relationship between time management skills and the academic achievement of African engineering students—a case study. *European Journal of Engineering Education*, 35(1), 79-89.
- Tanaka, A; Takehara, T; & Yamauchi, H. (2006). Achievement goals in a presentation task: Performance expectancy, achievement goals, state anxiety, and task performance. *Journal of Learning and Individual Differences*, 16, 93-99.